

PRACE NAUKOWE

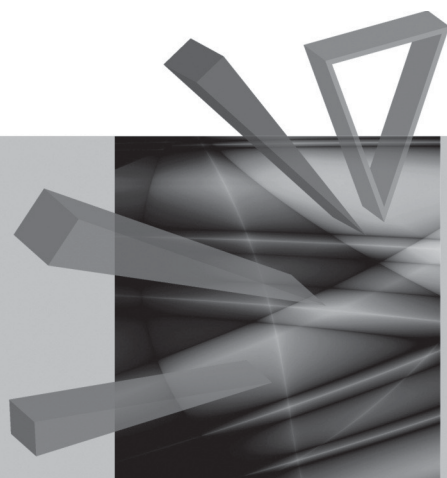
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

246

Polityka ekonomiczna

pod redakcją

Jerzego Sokołowskiego

Michała Sosnowskiego

Arkadiusza Żabińskiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Beata Filipiak, Kazimierz Krupa, Andrzej Miszczuk,
Krystyna Piotrowska-Marczak, Marzanna Poniatowicz,
Grażyna Wolska, Urszula Zagóra-Jonszta

Redakcja wydawnicza: Joanna Szynal, Aleksandra Śliwka

Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania
znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawnictwa

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-209-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	11
Franciszek Adamczuk: Nowa strategia rozwoju Euroregionu Neisse-Nisa-Nysa (ERN) – jej uwarunkowania i ewaluacja	13
Piotr Adamczyk: Wykorzystanie rekomendacji w procesie inwestowania na rynku akcji	24
Agata Balińska: Jakość jako determinanta konkurencyjności agroturystyki	34
Przemysław Borkowski: Rola studium wykonalności w ocenie ryzyka projektu infrastrukturalnego	43
Marta Czyż, Dariusz Cichoń: Wybrane zagadnienia gospodarowania nieruchomościami w procesie rozwoju zrównoważonego	53
Paulina Filip: Franczyza jako system współpracy i finansowania przedsiębiorstw	65
Małgorzata Fronczek: Znaczenie Rosji jako partnera handlowego Polski w latach 1995-2010	76
Marcin Gospodarowicz: Analiza stanu rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich w Polsce w latach 2006-2010	86
Jakub Górka, Patrycja Chodnicka: Prognoza rozwoju sieci bankomatów w Polsce	96
Anna Grabowska: Inwestycje na rynku sztuki jako narzędzie dywersyfikacji portfela inwestycyjnego w dobie kryzysów na rynkach finansowych..	106
Marianna Greta, Ewa Tomczak: Wspólna Polityka Rolna jako element dynamizowania i ochrony polskiego rolnictwa	115
Renata Grochowska: Budżet unijny jako gra interesów państw członkowskich na przykładzie Wspólnej Polityki Rolnej	125
Marcin Jurewicz: Decentralizacja systemu niemieckich izb handlowo-przemysłowych	134
Bogusław Kaczmarek, Ewa Tomczak: Wspólna Polityka Rolna a zmiany w funkcjonowaniu sektora produkcji pierwotnej w Polsce	142
Lidia Kaliszczak: Przesłanki i przejawy kształtowania klimatu sprzyjającego przedsiębiorczości na poziomie lokalnym	150
Renata Karkowska: Ryzyko systemowe – teoria i analiza przyczyn	160
Joanna Kenc: Efekty współpracy głównych miast województwa dolnośląskiego z ich miastami partnerskimi	170
Ewa Kołoszyc: Instrumenty zarządzania ryzykiem w rolnictwie po reformie Wspólnej Polityki Rolnej	179
Dorota Komorowska: Efektywność gospodarowania wybranych typów gospodarstw ekologicznych i konwencjonalnych	188

Elwira Leśna-Wierszołowicz: Problemy systemu zabezpieczenia emerytalnego w Polsce w kontekście skarg kierowanych do rzecznika ubezpieczonych w latach 2008-2011.....	199
Janusz Majewski: Pszczelarstwo w Polsce – wybrane problemy ekonomiczne.....	209
Dominika Malchar-Michalska: Rozwój polskiego rolnictwa w perspektywie roku 2030	219
Grażyna Mańczak: Bezpośrednie inwestycje zagraniczne a gospodarka Polski.....	229
Natalia Mańkowska: E-administracja a zdolność konkurencyjna gospodarki	240
Aneta Mazur-Jelonek, Anna Rychły-Lipińska, Agnieszka Sałek-Imińska, Monika Zajkowska: Restrukturyzacja jako sposób przeprowadzania zmian organizacyjnych na przykładzie Energa-Operator SA.....	250
Antoni Mickiewicz, Bogdan M. Wawrzyniak: Problematyka wielkoobszarowych gospodarstw rolnych w ustawodawstwie polskim	260
Danuta Miłaszewicz: Postępy w realizacji zrównoważonego rozwoju jako kryterium oceny polityki ekonomicznej	270
Andrzej Miszczuk: Społeczno-ekonomiczne powiązania transgraniczne regionu peryferyjnego (na przykładzie Polski Wschodniej)	280
Bartłomiej Moszoro: Znaczenie innowacyjności przedsiębiorstw w strategii zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie regionalnym	291
Janusz Myszczyzyn: Przesłanki i ekonomiczne konsekwencje polityki protekcyjnej na przykładzie „unii żyta i żelaza”.....	300
Magdalena Olczyk: Zmiany strukturalne a konkurencyjność polskiego przemysłu	311
Artur Ostromęcki, Dariusz Zajac, Andrzej Mantaj: Wpływ zmian wybranych czynników produkcji na towarowość i strategię rozwoju gospodarstw rolnych	322
Mieczysław Piechnik: Aspekty infrastruktury regionalnej i jej wpływ na rozwój turystyki w makroregionie Polski Wschodniej w latach 2000-2010.....	333
Zbigniew Piepiora: Aktywna polityka przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych w województwie zachodniopomorskim – aspekty finansowe	345
Wojciech Piontek: Implikacje teorii wyboru publicznego dla budowy gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej.....	361
Zdzisław W. Puślecki: Zmiany we wzajemnych zależnościach w polityce rolnej między WTO i Unią Europejską.....	371
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn, Ewa Stawicka: Koncepcja CSR w aspekcie pracowników na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu z województwa mazowieckiego.....	381
Józef Rudnicki: Czy podział akcji maksymalizuje bogactwo akcjonariuszy?	391

Robert Rusielik, Michał Świtlyk, Artur Wilczyński: Efektywność publicznych uczelni technicznych w Polsce w latach 2007-2009	403
Iwona Salejko-Szyszczyk: Ewolucja barier prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych w Polsce	413
Anna Sieczko, Iлона Wyszyńska: Jakość usług w przedsiębiorstwie społecznym na przykładzie fundacji dzieciom „Zdążyć z Pomocą”	423
Magdalena Kinga Stawicka: Specjalne strefy ekonomiczne w Unii Europejskiej.....	434
Piotr Szajner: Wpływ reformy regulacji rynku cukru w UE na efektywność polskiego przemysłu cukrowniczego	444
Iwona Szczepaniak: Ocena poziomu samowystarczalności żywnościowej Polski w warunkach integracji i globalizacji gospodarczej	454
Piotr Szkudlarek: Polityka regionalna państwa w aspekcie budowy infrastruktury szerokopasmowej na przykładzie Polski Wschodniej.....	465
Paweł Szudra: Bariery lokalizacji małych przedsiębiorstw handlowych i usługowych.....	474
Agnieszka Ścianowska: Wpływ inwestycji współfinansowanych ze środków funduszu spójności na kształtowanie cen przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych.....	484
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Ewolucja aktywności innowacyjnej z perspektywy wielkości przedsiębiorstw w systemach regionalnych Polski.....	494
Marek Wigier: Efekty realizacji WPR w Polsce – doświadczenia i wyzwania w perspektywie do 2020 roku	504
Krzysztof Wiktorowski: Polityki i strategie rozwoju na tle systemu zarządzania rozwojem Polski.....	514
Tomasz Wojewodziec: Recesywne zachowania gospodarstw rolniczych prowadzonych przez przedsiębiorców ubezpieczonych w KRUS.....	523
Grażyna Wolska: Infrastruktura pocztowa w Polsce. Wybrane problemy badawcze	532
Agata Wójcik: Koszty i dochodowość polskich gospodarstw mlecznych należących do europejskiego stowarzyszenia producentów mleka w 2010 r.	542
Sabina Ząbek, Joanna Kott, Zdzisław Szalbierz: Analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej PGE – Polskiej Grupy Energetycznej SA.....	552
Józef Stanisław Zegar: Konkurencyjność ekonomiczna <i>versus</i> konkurencyjność społeczna w rolnictwie.....	563

Summaries

Franciszek Adamczuk: New development strategy for Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (ERN) – conditions and its evaluation.....	23
Piotr Adamczyk: Using the recommendations in investing process on the share market.....	33
Agata Balińska: Quality as a determinant of the competitiveness of rural tourism.....	42
Przemysław Borkowski: Feasibility study in the assessment of infrastructure project risk.....	52
Marta Czyż, Dariusz Cichoń: Selected aspects of property management in sustainable development process.....	64
Paulina Filip: Franchising as a system of cooperation and financing of enterprises.....	75
Małgorzata Fronczek: The significance of Russia as Polish partner in foreign trade in years 1995-2010.....	85
Marcin Gospodarowicz: The analysis of enterprise development in rural areas in Poland in the years 2006-2010.....	95
Jakub Górka, Patrycja Chodnicka: Prediction of ATM network development in Poland.....	105
Anna Grabowska: Investments in the market of art as a way for the diversification of the investment portfolio in times of crises on the financial markets.....	114
Marianna Greta, Ewa Tomczak: Common agricultural policy as an element of actuating and protecting Polish agriculture.....	124
Renata Grochowska: European budget as a business game of Member States based on the Common Agricultural Policy's example.....	133
Marcin Jurewicz: Decentralization of the system of German chambers of commerce.....	141
Bogusław Kaczmarek, Ewa Tomczak: The Common Agricultural Policy and the changes in functioning of the original production's sector in Poland.....	149
Lidia Kaliszczak: Premises and manifestations of shaping the climate encouraging local entrepreneurship.....	159
Renata Karkowska: Systemic risk – theory and analysis of reasons.....	169
Joanna Kenc: The effects of town twinning cooperation of the main cities of Lower Silesia Voivodeship.....	178
Ewa Kołoszycz: Risk management tools in agriculture after the reform of the CAP.....	187
Dorota Komorowska: Management efficiency of the selected types of organic and conventional farms.....	198

Elwira Leśna-Wierszółowicz: Problems of the protection of pension system in Poland in the context of complaints referring to the Insurance Ombudsman between 2008 and 2011	208
Janusz Majewski: Beekeeping in Poland – selected economic problems.....	218
Dominika Malchar-Michalska: The development of Polish agricultural sector in the perspective of the year 2030	228
Grażyna Mańczak: Foreign direct investments and Polish economy	239
Natalia Mańkowska: E-government and competitive ability of the economy	249
Aneta Mazur-Jelonek, Anna Rychły-Lipińska, Agnieszka Salek-Imińska, Monika Zajkowska: Restructuring as a form of implementation of organizational changes on the basis of Energa-Operator SA	259
Antoni Mickiewicz, Bogdan M. Wawrzyniak: Issues of multi-territorial farms in Polish legislation	269
Danuta Miłaszewicz: Progress towards sustainable development as a criterion of economic evaluations	279
Andrzej Miszczuk: Socio-economic transborder links of peripheral region (on the example of eastern Poland).....	290
Bartłomiej Moszoro: The importance of innovation of enterprises in the strategy of economic change management at the regional level	299
Janusz Myszczyzyn: Reasons and economic consequences of protectionist policy on the example of the “union of rye and iron”	310
Magdalena Olczyk: Structural changes and competitiveness in the Polish industry	321
Artur Ostromecki, Dariusz Zając, Andrzej Mantaj: Influence of change of chosen factors of production on the marketability and strategies of development of agricultural holdings	332
Mieczysław Piechnik: Aspects of regional infrastructure and its impact on the development of tourism in the macroregion of eastern Poland in the years 2000-2010.....	344
Zbigniew Piepiora: Active policy of natural disasters prevention in West Pomeranian Voivodeship – financial aspects	360
Wojciech Piontek: Implications of the public good theory for the creation of low carbon and resource-efficient economy.....	369
Zdzisław W. Puślecki: Changes in mutual interdependence between the WTO and the European Union in the agricultural policy	380
Marcin Ratajczak, Jan Wołoszyn, Ewa Stawicka: Concept of CSR in the aspect of employees on the example of agribusiness enterprises from Mazowieckie Voivodeship.....	390
Józef Rudnicki: Do stock splits maximize shareholders’ wealth?.....	402
Robert Rusielik, Michał Świtlyk, Artur Wilczyński: Efficiency of public technical universities in Poland in 2007-2009.....	412

Iwona Salejko-Szyszcak: The evolution of the privatization barriers of public enterprises in Poland.....	422
Anna Sieczko, Iłona Wyszynska: Quality of services delivered by non-government organisations based on an example of charity for children „Zdążyć z Pomocą”	433
Magdalena Kinga Stawicka: Special economic zones in the European Union	443
Piotr Szajner: Impact of the EU sugar market reform on the efficiency of Polish sugar industry	453
Iwona Szczepaniak: Assessment of the level of food self-sufficiency of Poland in the conditions of economic integration and globalization.....	464
Piotr Szkudlarek: Regional policy of the state in the context of construction of broadband infrastructure on the example of eastern Poland.....	473
Paweł Szudra: Barriers of location of small trading and service companies .	483
Agnieszka Ścianowska: The influence of the investments cofinanced from the Coherency Fund sources on the price policy of water-sewage companies	493
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Evolution of innovative activity from the perspective of size of companies in regional systems in Poland .	503
Marek Wigier: Effects of the CAP in Poland – experiences and challenges in the perspective to 2020	513
Krzysztof Wiktorowski: Development policies and strategies against the background of the system of development management of Poland.....	522
Tomasz Wojewodziec: Recessive behaviors of farms run by entrepreneurs insured by KRUS.....	531
Grażyna Wolska: Postal infrastructure in Poland. Selected research problems.....	541
Agata Wójcik: Costs and profitability of Polish dairy farms belonging to the European Dairy Farmers in 2010.....	551
Sabina Ząbek, Joanna Kott, Zdzisław Szalbierz: Analysis of economic and financial situation of PGE SA	562
Józef Stanisław Zegar: Economic competitiveness versus social competitiveness in agriculture.....	573

Marcin Jurewicz
Politechnika Białostocka

DECENTRALIZACJA SYSTEMU NIEMIECKICH IZB HANDLOWO-PRZEMYSŁOWYCH

Streszczenie: Decentralizacja administracji publicznej oznacza przyznanie niezależnym organizacjom możliwości kształtowania ich ustroju prawnego w sferze określonej ustawą. Istotą izb gospodarczych jest niezależne wykonywanie zadań sfery działalności gospodarczej przez reprezentantów przedsiębiorców. W Unii Europejskiej organizacje biznesu są aktywnymi przedstawicielami przedsiębiorców; istnieją dwie odmiany systemu prawnego izb gospodarczych: francuska (z powszechnym członkostwem) i brytyjska (z dobrowolnym członkostwem przedsiębiorców). Niemiecki system prawny izb handlowo-przemysłowych jest przykładem odmiany francuskiej. Niemieckie izby handlowo-przemysłowe oddziałują na decyzje władz i administracji publicznej, odnoszące się do problematyki gospodarczej, wspierania rozwoju przedsiębiorczości i ochrony środowiska.

Słowa kluczowe: izby handlowo-przemysłowe, decentralizacja, przedsiębiorczość.

1. Wstęp

Stopień decentralizacji, czyli możliwość stanowienia o własnym ustroju prawnym w zakresie oznaczonym w ustawach, nie jest obszerny w niemieckim systemie prawnym izb handlowo-przemysłowych. Przedsiębiorcy nie należą bezpośrednio do izb, powołując swoich przedstawicieli. Przepisy prawne w Niemczech oznaczają liczbę reprezentantów poszczególnych rodzajów przedsiębiorców w wyborach członków izb i podział miejsc na walnych zgromadzeniach izb. Struktura organizacyjna niemieckich izb jest trójstopniowa. Funkcjonalny podział pracy jest dokonywany pomiędzy dużą liczbą organów, wykonujących ściśle, z reguły jednorodne czynności. Struktura organizacyjna tych izb jest poza tym w sposób istotny sformalizowana – wyrażona znaczną liczbą szczegółowych przepisów prawnych.

2. Charakterystyka niemieckiego systemu izb handlowo-przemysłowych o powszechnej przynależności

Izby handlowo-przemysłowe w Niemczech stanowią organizacje prawa publicznego, funkcjonujące według ustawy z 18.12.1956 r. o uregulowaniu prawa o izbach

handlowo-przemysłowych¹. Istnieją 82 izby, które tworzą Zrzeszenie Niemieckich Izb Handlowo-Przemysłowych (Der Deutsche Industrie- und Handelskammertag – DIHK)². Przepisy odnoszące się do izb handlowo-przemysłowych (Die Industrie- und Handelskammer – IHK) są zawarte w ustawodawstwie federalnym oraz na poziomie prawa stanowionego przez poszczególne landy. Izby powstają i są likwidowane w następstwie dekretu Ministerstwa Gospodarki danego landu³. Członkostwo w izbach jest powszechne dla przedsiębiorców z siedzibą w rejonie izby. Zgodnie z §2 ust. 1 ustawy o uregulowaniu prawa o izbach handlowo-przemysłowych obowiązek ten dotyczy osób fizycznych, osób prawnych oraz innych organizacji nieposiadających osobowości prawnej, które są opodatkowane podatkiem od zysków przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych. Powinności tej podlegają również osoby fizyczne i osoby prawne, które wykonują wyłącznie wolny zawód lub prowadzą gospodarstwo rolne albo leśne bądź związaną z nimi działalność uboczną, jedynie jeżeli są zarejestrowane w rejestrze handlu (§2 ust. 2 ustawy). Statuty izb zawierają szczegółowe postanowienia, odnoszące się do struktury organizacyjnej. Statuty te określają kompetencje poszczególnych organów izb – zgromadzenia plenarnego, prezydium, prezydenta (prezesa), biura i dyrektora wykonawczego. Statuty izb są zatwierdzane przez Ministra Gospodarki landu, na którego terenie znajduje się rejon danej izby⁴.

Zgodnie z §12 ustawy przepisy odnoszące się do izb i wydawane w formie praw landu mogą dotyczyć:

- tworzenia i rozwiązywania izb (opiniowane przez członków),
- zmian obszaru podlegającego izbom (konsultowane z członkami),
- środków nadzoru nad działalnością izb,
- obowiązku organów podatkowych przedstawiania izbom stosownych dokumentów, niezbędnych do ustalenia poziomu składek,
- powinności urzędów do udzielania pomocy w egzekwowaniu płatności składek,
- zasad i przepisów związanych z rozliczeniami, bilansami rocznymi i sprawami kontroli finansowej,
- postępowania przy powoływaniu członków komisji,
- uprawnienia izb do posiadania pieczęci służbowej.

¹ Gesetz zur vorläufigen Regelung des Rechts der Industrie- und Handelskammern, BGBl I 1956, 920; zob. S. Wykrętowicz, *Rozwój samorządu korporacyjnego jako zdecentralizowanej administracji publicznej*, [w:] *Z badań nad samorządem zawodowym w Polsce*, red. R. Kmiecik, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2010, s. 16-18.

² *The Chambers of Commerce and Industry – summary*, Eurochambres, Brussels 2003, s. 9.

³ *Samorząd gospodarczy jako partner firm w akcesji do Unii Europejskiej. Raport Krajowej Izby Gospodarczej*, Krajowa Izba Gospodarcza, Warszawa 2001, s. 67.

⁴ Richards Butler, *Ogólna analiza systemu funkcjonowania izb handlowo-przemysłowych w Wielkiej Brytanii, Niemczech i Francji*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2002, s. 25-26.

Najwyższy organ władzy izby stanowi zgromadzenie plenarne, które jest wybierane przez członków (§5 ust. 1 ustawy) i reprezentuje wszystkie środowiska gospodarcze w okręgu danej izby⁵; 2/3 członków zgromadzenia plenarnego stanowią przedstawiciele sektora małej i średniej przedsiębiorczości. Każdy członek izby dysponuje jednym głosem⁶. Według §5 ust. 2 ustawy wybieralne są osoby fizyczne, które uprawnione są do wykonywania prawa wyborczego do izby, w dniu wyboru są pełnoletnie oraz same lub wspólnie z innymi posiadają prawo do reprezentowania należącej do izby osoby prawnej lub organizacji nieposiadającej osobowości prawnej. Wybieralni są również pełnomocnicy, posiadający upoważnienie szczególne do reprezentowania członków izby oraz zarejestrowani w rejestrze handlowym prokurenci członków izby. Tryb wykonywania prawa wyborczego, przeprowadzania wyborów oraz trwania i przedwczesnego zakończenia członkostwa w zgromadzeniu plenarnym określa ordynacja wyborcza. Zawiera ona także postanowienia, dotyczące podziału członków izby na specjalne grupy wyborcze, z uwzględnieniem odmienności gospodarczej obszaru podlegającego izbie oraz ogólnogospodarczego znaczenia poszczególnych branż przedsiębiorczości (§5 ust. 3 ustawy). Wyodrębnienie to służy uzyskaniu należytej proporcji przedstawicielstwa odnośnych rodzajów działalności gospodarczej z obszarów właściwości izb. Zgromadzenie plenarne, podejmując uchwały, rozstrzyga o zagadnieniach dotyczących izby. Dysponuje ono wyłącznymi kompetencjami do:

- uchwalania statutu, ordynacji wyborczej, regulaminu składek i specjalnych świadczeń, które uiszczają członkowie izby,
- przygotowywania budżetu,
- udzielania absolutorium prezydium izby,
- przenoszenia zadań na inne izby handlowo-przemysłowe w porozumieniu z nimi i tworzenia z tymi izbami fuzji publicznoprawnych, służących do wykonywania zadań (§4 ustawy).

Zgromadzenie plenarne wybiera wśród swoich członków prezydium: prezydenta (prezesa) oraz 4 wiceprezydentów (wiceprezesów) na czas 4 lat i dalszych członków (w liczbie określonej przez statut) na okres 2 lat. Prezydium – organ wykonawczy, który realizuje działalność izby – tworzą: prezydent, 4 wiceprezydentów, dyrektor wykonawczy i członkowie (§6 ust. 1 ustawy). Zgromadzenie plenarne desygnuje również dyrektora wykonawczego. Prezydent jest przewodniczącym prezydium, ponadto zwołuje zgromadzenie plenarne i mu przewodzi (§6 ust. 2 ustawy). Prezydent i dyrektor wykonawczy, korzystając z biura, kierują działalnością izby i ją reprezentują (§7 ustawy)⁷. Biuro prowadzi bieżącą obsługę izby. W sytuacji ustanowienia w izbach komisji statut może zawierać możliwość powoływania do nich osób, któ-

⁵ *The Chambers of Commerce...*, s. 9.

⁶ Richards Butler, wyd. cyt., s. 26.

⁷ Zob. B. Pawłowski, P. Krawczyk, *Samorząd gospodarczy*, Biuro Studiów i Ekspertyz Sejmowych, Warszawa 1999, s. 7.

re nie są wybieralne do izb (§8 ustawy). Komisje są organami specjalistycznymi, wspomagającymi funkcjonowanie izb udzielaniem rad i ekspertyz.

Związek izb na poziomie centralnym – DIHK – reprezentuje interesy gospodarcze środowiska biznesu względem instytucji państwowych oraz Unii Europejskiej i organizacji międzynarodowych. Jego zadanie stanowi wspieranie współpracy i koordynacji międzyregionalnej organizacji przedsiębiorców⁸. DIHK, instytucja prawa prywatnego, przekazuje izbom informacje z zakresu proponowanego i uchwalanego ustawodawstwa, dotyczące problematyki gospodarczej, stanu koniunktury oraz prognoz gospodarczych dla poszczególnych sektorów i innych spraw mających znaczenie dla niemieckiego biznesu⁹. DIHK weryfikuje jakość usług realizowanych przez izby względem ich członków oraz zapewnia przedstawianie ujednoliconych stanowisk izb w znaczących kwestiach narodowej polityki gospodarczej. Doniosła jest funkcja DIHK jako mediatora w sytuacji różnic interesów i opinii, wyrażanych przez organizacje środowiska gospodarczego na poziomie landów¹⁰. Ponadto istotną jest rola DIHK w parlamentarnym trybie opiniowania oraz opracowywania projektów federalnych aktów prawnych, mających znaczenie dla firm niemieckich¹¹. Przedstawiciele DIHK biorą udział z głosem doradczym w czynnościach stosownych organów roboczych Bundestagu oraz uczestniczą w pracach pozaparlamentarnych organów trudniących się problematyką gospodarczą. DIHK koordynuje również kontakty pomiędzy środowiskiem niemieckiej przedsiębiorczości a instytucjami Unii Europejskiej¹². Najwyższym organem DIHK jest Walne Zgromadzenie, które tworzą przedstawiciele wszystkich niemieckich izb. DIHK jest zarządzany przez Prezydium, którego skład wyraża gospodarczy przekrój Niemiec, oraz Prezydenta, wybranego przez Walne Zgromadzenie¹³. Izby tworzą 12 regionalnych stowarzyszeń bądź wybierają 1 izbę celem reprezentowania pozostałych na szczeblu landów. Organizacje te przedstawiają władzom landów opinie izb, odnoszące się do zagadnień gospodarczych¹⁴.

Cele główne izb stanowią: reprezentowanie środowiska biznesu, zabezpieczenie dobra sfery handlu i przemysłu, promocja działalności gospodarczej w poszczególnych rejonach właściwości izb oraz pośredniczenie w relacjach pomiędzy administracją publiczną a przedsiębiorcami¹⁵. Do zadań izb, zgodnie z §1 ust. 1 ustawy, należy: oferowanie wsparcia oraz doradztwa władzom państwowym, szczególnie metodą

⁸ Richards Butler, wyd. cyt., s. 29.

⁹ *Samorząd gospodarczy...*, s. 68.

¹⁰ Tamże, s. 68.

¹¹ Tamże, s. 68; *The Road to European Union*, Eurochambres, Brussels 2002, s. 14.

¹² *Samorząd gospodarczy...*, s. 68.

¹³ Richards Butler, wyd. cyt., s. 29.

¹⁴ Tamże, s. 29.

¹⁵ *The Chambers of Commerce...*, s. 9; zob. J. Gola, K. Horubski, *Funkcjonowanie izb gospodarczych jako przejaw samorządności przedsiębiorców*, [w:] *Prawna działalność instytucji społeczeństwa obywatelskiego*, red. J. Blicharz, J. Boć, Kolonia Limited, Wrocław 2009, s. 278-280.

przedkładania im propozycji i sprawozdań, udzielanie ekspertyz oraz propagowanie postaw zgodnych z odpowiednimi normami etyki zawodowej w środowisku biznesu¹⁶. Izby uczestniczą w zarządzaniu rozwojem ekonomicznym kraju, w planowaniu polityki przemysłowej, rozwoju technologicznego i ochrony środowiska. Na poziomie landów izby biorą udział w przygotowywaniu programów rozwojowych oraz przekazują informacje od władz lokalnych do środowiska przedsiębiorców¹⁷.

Zadania izb stanowią w szczególności¹⁸:

- analizowanie zagadnień prawnych i gospodarczych – izby przedstawiają opinie na temat budżetów lokalnych, budownictwa, projektów urbanistycznych itp., przy współpracy z właściwymi władzami regionalnymi; poprzez kontakty z władzami centralnymi oraz z odpowiednimi ministerstwami izby uczestniczą w planowaniu i organizowaniu rozwoju gospodarczego kraju; konsultują one projekty ustaw oraz zarządzeń, odnoszących się do handlu i przemysłu (§1 ust. 1 ustawy); izby przedstawiają opinie we wszystkich istotnych kwestiach, dotyczących stosowania przepisów ekologicznych i wykonują analizy z tego zakresu;
- działalność promocyjna służąca popieraniu przedsiębiorstw członkowskich; aktywność ta polega na tworzeniu, utrzymywaniu i wspomaganiu instytucji wspierających przemysł i handel bądź poszczególne rodzaje działalności gospodarczej (§1 ust. 2 ustawy), organizowaniu seminariów, misji handlowych i przygotowywaniu okólników, broszur oraz ulotek na temat aktualnych zagadnień lub nowych aktów prawnych (system informacji prowadzony przez izby);
- dysponowanie uprawnieniami do samodzielnego organizowania i prowadzenia kształcenia zawodowego (§1 ust. 2 ustawy) oraz sprawdzania i oceny warunków tego kształcenia, posiadanych przez inne podmioty;
- zapewnienie właściwego funkcjonowania komisji polubownych do rozwiązywania sporów i postępowania pojednawczego; komisje pojednawcze i polubowne izb rozstrzygają spory pomiędzy członkami, a procedura ta jest dobrowolna – członkowie są uprawnieni do wnoszenia spraw do sądów cywilnych;
- prowadzenie systemu dodatkowego rejestru podmiotów handlowych i przemysłowych, uznawanie egzaminów z różnych specjalności (zawodów), wydawanie firmom świadectw pochodzenia towarów i certyfikatów, dotyczących spełniania warunków zgodności z unijnymi i niemieckimi przepisami prawnymi (§1 ust. 3 ustawy).

Izby skupiają środki finansowe, inkasując od swoich członków składki podstawowe i opłaty członkowskie. Składki podstawowe można różnicować w zależności od rodzaju, wielkości i wydajności podmiotu wykonującego działalność gospodarczą (§3 ust. 3 ustawy). Opłaty członkowskie są współmierne do wielkości dochodu

¹⁶ Zob. Richards Butler, wyd. cyt., s. 28.

¹⁷ *Samorząd gospodarczy...*, s. 69.

¹⁸ Zob.: Richards Butler, wyd. cyt., s. 28-29; *The Road to European...*, s. 14; *The Chambers of Commerce...*, s. 9; *Samorząd gospodarczy...*, s. 69; B. Pawłowski, P. Krawczyk, wyd. cyt., s. 8.

przed opodatkowaniem¹⁹. Są one obliczane według skali opłat, ustalonej zgodnie z należnym podatkiem od zysków przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych. Coroczne zgromadzenie plenarne uchwała budżet i ustala w regulaminie izby stawki składek²⁰. Członkowie mogą zostać zobowiązani do uiszczania specjalnych opłat na pokrycie kosztów, ponoszonych przez izbę na aktywność wyłącznie na ich potrzeby. Izba może również obciążać członków opłatami za korzystanie ze specjalistycznych usług przez nią świadczonych²¹.

Izby są objęte nadzorem Ministra Gospodarki landu, w którym są zlokalizowane²². Zgodnie z §12 ust. 1 pkt 4 ustawy środki wykonywania nadzoru są określone w przepisach prawnych poszczególnych landów. Na podstawie §11 ustawy uchwały zgromadzenia plenarnego, dotyczące: statutów, procedur wyborczych, składek i opłat, a także stawek opłat członkowskich przewyższających 0,8% podstawy wymiaru podatku od zysków przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych oraz przenoszenia zadań na inną izbę handlowo-przemysłową i tworzenia fuzji publiczno-prawnych, wymagają zatwierdzenia organu nadzoru. Kryterium sprawowania nadzoru jest zgodność funkcjonowania izb z przepisami prawnymi.

3. Podsumowanie

Niemieckie izby handlowo-przemysłowe są organizacjami prawa publicznego o powszechnej przynależności. System izb niemieckich jest trójszczeblowy – tworzą go izby handlowo-przemysłowe na poziomie landów (IHK), stowarzyszenia regionalne oraz Zrzeszenie Niemieckich Izb Handlowo-Przemysłowych (DIHK) na poziomie centralnym. Izby formują 12 regionalnych stowarzyszeń lub wybierają jedną z izb w celu reprezentowania pozostałych na poziomie landów. Stowarzyszenie bądź izba ta przedstawiają władzom landów opinie izb, dotyczące zagadnień gospodarczych. Reprezentanci DIHK uczestniczą z głosem doradczym w działalności organów roboczych Bundestagu i pozaparlamentarnych organów, realizujących politykę gospodarczą. DIHK zatem bierze udział w opiniowaniu oraz przygotowywaniu projektów aktów prawnych z zakresu problematyki gospodarczej. Izby są ustanawiane i likwidowane dekretem Ministerstwa Gospodarki landu, na którego obszarze istnieje rejon działania odnośnej izby.

Zgromadzenie plenarne izby jest jej organem uchwałodawczym, decydującym o najbardziej znaczących zagadnieniach działania izby. Jest ono wybierane przez ogół przedsiębiorców, którzy bezpośrednio nie należą do izb. Wybór odbywa się z zastrzeżeniem, iż 2/3 członków zgromadzenia plenarnego stanowią przedstawiciele średnich, małych i mikroprzedsiębiorców. Kompetencje izby wykonuje prezy-

¹⁹ *Samorząd gospodarczy...*, s. 72.

²⁰ Richards Butler, wyd. cyt., s. 27.

²¹ Tamże, s. 27.

²² *The Chambers of Commerce...*, s. 9.

dium, które składa się z prezydenta, 4 wiceprezydentów i dyrektora wykonawczego. Prezydent i dyrektor wykonawczy zarządzają czynnościami izby i są jej przedstawicielami, a administrację izby stanowi biuro. Ordynacja wyborcza, charakteryzująca procedurę ustanawiania zgromadzenia plenarnego, zapewnia zrównoważenie reprezentowania przedsiębiorców odnośnych rodzajów działalności gospodarczej w okręgach izb.

Istotną jest w Niemczech funkcja izb handlowo-przemysłowych jako organizacji biorących udział w czynnościach organów władzy i administracji publicznej, a zakres zadań oraz środków ich wykonywania jest obszerny. Niemieckie izby handlowo-przemysłowe realizują istotne zadania publiczne, odnoszące się do problematyki gospodarczej. Ograniczona jest zaś ich samodzielność w wyrażaniu zadań i metod ich spełniania w wewnętrznych aktach prawnych. Zadaniem publicznym niemieckich izb handlowo-przemysłowych są: doradztwo władzom państwowym poprzez przygotowywanie opinii, propozycji, sprawozdań i ekspertyz, odnoszących się do zagadnień gospodarczych, udział w planowaniu i realizowaniu rozwoju gospodarczego kraju oraz ochrony środowiska przy współpracy z władzami centralnymi oraz regionalnymi, przekazywanie informacji od władz landów do przedsiębiorców, prowadzenie systemu dodatkowego rejestru przedsiębiorców, zatwierdzanie egzaminów z poszczególnych zawodów. Ponadto zadania izb stanowią: promocja zrzeszonych firm, organizowanie szkoleń zawodowych, sądownictwo polubowne, wystawianie świadectw pochodzenia towarów oraz certyfikatów zgodności z unijnymi i niemieckimi przepisami prawnymi.

Podstawowymi źródłami finansowania działalności izb handlowo-przemysłowych w Niemczech są, poza opłatami za świadczenie usług, obowiązkowe składki członkowskie w formie udziału w podatku od działalności gospodarczej oraz dotacje na realizację zadań publicznych. Niemieckie izby handlowo-przemysłowe, jako organizacje o powszechnym członkostwie, posiadają środki finansowania dostosowane do obszernej sfery spełnianych przez nie zadań, w szczególności zadań publicznych. Głównymi źródłami finansowania niemieckich izb są składki członkowskie, oznaczane według wysokości należnego podatku od zysków przedsiębiorstw przemysłowych i handlowych, oraz opłaty członkowskie i świadczenie usług.

Nadzór nad izbami handlowo-przemysłowymi jest wykonywany według kryterium zgodności ich funkcjonowania z prawem. W Niemczech izby, wykonując rozległe zadania publiczne i posiadając udział w podatku od działalności gospodarczej oraz korzystając z dotacji, są dodatkowo objęte nadzorem. Ustrój prawny izb niemieckich rozstrzyga o zatwierdzeniu przez organ nadzoru najistotniejszych dla interesów gospodarki państwa uchwał izb. Nadzór nad funkcjonowaniem izb w Niemczech pełni Minister Gospodarki landu, w którym znajdują się izby. Zatwierdzone przez niego są uchwały, odnoszące się do opracowywania i zmian statutów, procedur wyborczych, składek i opłat członkowskich oraz opłat za usługi izb.

Niemieckie izby handlowo-przemysłowe, organizacje o powszechnym członkostwie, dysponują więc ograniczoną samodzielnością prawną. Wywierają one nato-

miast, jako reprezentacja przedsiębiorców, znaczny wpływ na problematykę gospodarczą w państwie.

Literatura

- Gesetz zur vorläufigen Regelung des Rechts der Industrie- und Handelskammern (Ustawa z dnia 18.12.1956 r. o uregulowaniu prawa o izbach handlowo-przemysłowych), BGBl I 1956, 920.
- Gola J., Horubski K., *Funkcjonowanie izb gospodarczych jako przejaw samorządności przedsiębiorców*, [w:] *Prawna działalność instytucji społeczeństwa obywatelskiego*, red. J. Blicharz i J. Boć, Kolonia Limited, Wrocław 2009.
- Pawłowski B., Krawczyk P., *Samorząd gospodarczy*, Biuro Studiów i Ekspertyz Sejmowych, Warszawa 1999.
- Samorząd gospodarczy jako partner firm w akcesji do Unii Europejskiej. Raport Krajowej Izby Gospodarczej*, Krajowa Izba Gospodarcza, Warszawa 2001.
- Richards Butler, *Ogólna analiza systemu funkcjonowania izb handlowo-przemysłowych w Wielkiej Brytanii, Niemczech i Francji*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2002.
- The Chambers of Commerce and Industry – summary*, Eurochambres, Brussels 2003.
- The Road to European Union*, Eurochambres, Brussels 2002.
- Wykrętowicz S., *Rozwój samorządu korporacyjnego jako zdecentralizowanej administracji publicznej*, [w:] *Z badań nad samorządem zawodowym w Polsce*, red. R. Kmiecik, Wydawnictwo Naukowe WNPiD UAM, Poznań 2010.

DECENTRALIZATION OF THE SYSTEM OF GERMAN CHAMBERS OF COMMERCE

Summary: Decentralization of the public administration means awarding to independent organizations the possibility of forming their lawful status in the sphere qualified by the act. An essence of chambers of commerce is an independent accomplishment of the tasks of the economic activity sphere by representatives of businessmen. In the European Union business organizations are active exponents of businessmen; there are two modifications of the lawful system of chambers of commerce: French with general membership and British with voluntary membership of businessmen. German lawful system of chambers of commerce is an example of French system. German chambers of commerce influence the decisions of the authorities and the public administration which refer to the economic problems, the support of business development and the environmental protection.

Keywords: chambers of commerce and industry, decentralization, entrepreneurship.